

Warszawa, 11 stycznia 2018 r.

03980200002452
RPW/1122/2018 P
2018-01-12
(data i podpis)

**Pan
Stanisław Karczewski
Marszałek
Senatu RP**

Szanowny Panie Marszałku,

W odpowiedzi na oświadczenie pana senatora Andrzeja Kobiaka dotyczące pozyskiwania danych o odprowadzanych przez byłych pracodawców składkach na ubezpieczenie społeczne, złożone podczas 51. posiedzenia Senatu RP, po przekazaniu w sprawie stanowiska Zarządu Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, uprzejmie przedstawiam, co następuje.

Hipotetyczna wysokość emerytury, która jest podawana w informacji o stanie konta jest odzwierciedleniem danych o składkach na ubezpieczenie emerytalne i kapitale początkowym zapisanych na indywidualnym koncie ubezpieczonego w ZUS¹. Dla osoby, prowadzącej pozarolniczą działalność i osoby z nią współpracującej zapisywane są na koncie składki na ubezpieczenie emerytalne opłacone, natomiast dla pracownika – składki należne, czyli te, które obliczone zostały na podstawie dokumentów rozliczeniowych przekazanych do ZUS za tego pracownika przez pracodawcę.

Do obliczenia hipotetycznej wysokości emerytury przyjmowana jest kwota zwaloryzowanych i niezwaloryzowanych składek na ubezpieczenie emerytalne oraz zwaloryzowanego kapitału początkowego zgromadzonego na koncie ubezpieczonego. Suma tych kwot dzielona jest przez liczbę miesięcy średniego dalszego trwania życia dla powszechnego wieku emerytalnego właściwego dla danego ubezpieczonego (podawaną przez Prezesa GUS).

¹ Art. 50 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2017 r. poz. 1778)

Począwszy od informacji o stanie konta za 2015 r. ZUS podaje ubezpieczonym dodatkowo hipotetyczną wysokość emerytury obliczoną na podstawie danych zapisanych na koncie i subkoncie (czyli również środków przekazanych z OFE).

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, w wyliczeniu hipotetycznej wysokości emerytury nie uwzględnia się przyszłych waloryzacji składek i kapitału początkowego.

Z podanego w oświadczeniu Pana Senatora przykładu należy wnioskować, że wątpliwość nie dotyczy sposobu wyliczenia hipotetycznej emerytury, lecz przejścia do obliczeń zaniżonej kwoty kapitału początkowego (przykład bowiem dotyczy zatrudnienia sprzed 20 lat).

Kapitał początkowy to hipotetyczna emerytura, jaką otrzymałby ubezpieczony 1 stycznia 1999 r. za przebyte przed tym dniem okresy składkowe i nieskładkowe, pomnożone przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku 62 lat ustalone na 1 stycznia 1999 r. (209 miesięcy).

Wartość kapitału początkowego zależy od:

- wymiaru udowodnionych okresów składkowych i nieskładkowych² przebytych przed 1 stycznia 1999 r.,
- podstawy wymiaru, obliczonej od podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne,
- współczynnika p, który służy do obliczenia tzw. części socjalnej.

Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się od podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych lub z 20 dowolnych lat kalendarzowych z okresu przed 1 stycznia 1999 r.³

Jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru kapitału początkowego z kolejnych 10 lat kalendarzowych, do ustalenia podstawy wymiaru przyjmuje się podstawę wymiaru składek za okres faktycznego podlegania ubezpieczeniu (jeżeli brak możliwości ustalenia podstawy wymiaru spowodowany jest m.in. korzystaniem z urlopu wychowawczego lub urlopu bezpłatnego z powodu opieki nad dzieckiem do 4 lat)⁴.

Podkreślić należy, że do wniosku w sprawie przyznania świadczeń, powinny być dołączone dowody uzasadniające prawo do świadczeń i ich wysokości, określone w drodze rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 11 października 2011 r. w sprawie postępowania oświadczenia emerytalno-rentowe⁵.

² Wskazanych w art. 6 i 7 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1383 ze zm.), zwana dalej „ustawą emerytalną”.

³ Na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18 ustawy emerytalnej.

⁴ Art. 17 ust. 3 w związku z art. 174 ust. 3 ustawy emerytalnej.

⁵ Dz.U. Nr 237 poz. 1412.

W świetle § 10 ust. 1 pkt 2 i 4 tego rozporządzenia ubezpieczony powinien dołączyć do wniosku dokumenty stwierdzające, m.in. okresy uzasadniające prawo do świadczeń i ich wysokość, oraz wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu i uposażenia, przyjmowanych do ustalenia podstawy wymiaru świadczeń. W myśl § 27 rozporządzenia – dowody z dokumentów (...) powinny być dołączone do wniosku w oryginale.

Zaświadczenie stwierdzające wysokość osiągniętych wynagrodzeń lub dochodu powinno być wystawione przez pracodawcę lub prawnego następcę pracodawcy na podstawie dokumentacji płacowej. Jeżeli jednak dokumentacja taka nie istnieje dopuszcza się możliwość, by zaświadczenie o wysokości osiągniętych wynagrodzeń pracodawca lub następcę prawny pracodawcy wydał na podstawie danych zawartych w aktach osobowych pracownika, np. w umowie o pracę, pismach o powołaniu, mianowaniu oraz w innych pismach, określających wynagrodzenie danej osoby (wymaga się, aby wysokość poszczególnych składników wynagrodzenia została w tych dokumentach określona kwotowo, a wykazane składniki podlegały składce na ubezpieczenie społeczne).

Jeżeli osoba zainteresowana nie ma możliwości przedłożenia dokumentów wymaganych do ustalenia kapitału początkowego (np. zaświadczenia pracodawcy lub legitymacji ubezpieczeniowej z odpowiednimi wpisami) – środkiem dowodowym w postępowaniu przed organem rentowym mogą być również poświadczone za zgodność z oryginałem kopie dokumentów wydawane przez jednostki uprawnione do przechowywania dokumentacji zlikwidowanych lub przekształconych zakładów pracy.

Uprawnieni przechowawcy mogą wydawać – na podstawie posiadanych materiałów archiwalnych (dokumentacji osobowo-płacowej dot. byłych pracowników zlikwidowanych zakładów pracy) – odpisy, wypisy, wyciągi oraz kopie przechowywanych dokumentów, a także zaświadczenia, uwierzytelnione lub podpisane przez osobę kierującą archiwum lub inną upoważnioną osobę.

W sytuacji, gdy osobie zainteresowanej nie można ustalić podstawy wymiaru składek w okresie pozostawania w stosunku pracy wskazanym do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego, za podstawę wymiaru składek przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników. Rozwiązanie takie zostało wprowadzone ustawą z 4 września 2008 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych⁶ i funkcjonuje od 1 stycznia 2009 r.

---

⁶ Dz. U. nr 192, poz. 1180

Na podstawie własnej dokumentacji ZUS potwierdza okresy podlegania ubezpieczeniu społecznemu oraz okresy opłacania składek na ubezpieczenie społeczne i wysokość podstawy wymiaru składek dla pracowników:

- zatrudnionych w gospodarstwach domowych i przy obsłudze prywatnych domów mieszkalnych – za okres od 1 lipca 1970 r.,
- nieuspołeczniionych zakładów pracy, a od 1 stycznia 1990 r. pracowników zakładów pracy zatrudniających nie więcej niż 20 pracowników.

W stosunku do wymienionych osób dokonywane były imienne zgłoszenia do ubezpieczenia społecznego oraz imienne rozliczenia składek na ubezpieczenie społeczne.

ZUS potwierdza okresy podlegania ubezpieczeniu społecznemu również w stosunku do osób:

- prowadzących na podstawie umowy zlecenia lub umowy agencyjnej zakłady gastronomiczne oraz stacje benzynowe oraz osób z nimi współpracujących – za okres od 1 października 1966 r.,
- prowadzących urządzenia turystyczne i kolektury Państwowego Przedsiębiorstwa "Totalizator Sportowy" oraz przewodników turystycznych i osób z nimi współpracujących – za okres od 1 sierpnia 1968 r.,
- prowadzących uspołecznione sklepy i księgarnie na podstawie umowy zlecenia lub umowy agencyjnej oraz osób z nimi współpracujących – za okres od 1 maja 1969 r.,
- prowadzących na podstawie umowy agencyjnej działalność na rzecz przedsiębiorstw upowszechniania prasy i książki Robotniczej Spółdzielni Wydawniczej "Prasa-Książka-Ruch" oraz osób z nimi współpracujących – za okres od 1 lipca 1973 r.,
- wykonujących pracę na podstawie umów zlecenia zawartych ze zleceniodawcą innym niż uspołeczniiony zakład pracy, zatrudniającym do 20 osób wykonujących umowy oraz osób współpracujących – za okres od 5 maja 1992 r.

W stosunku do tych osób dokonywane były tylko imienne zgłoszenia do ubezpieczenia społecznego, natomiast rozliczenie składek na ubezpieczenie społeczne miało charakter bezimienny.

Potwierdzenie okresów opłacania składek na ubezpieczenie społeczne oraz wysokości podstawy wymiaru tych składek następuje na podstawie posiadanych przez Zakład akt, w tym deklaracji rozliczeniowych, protokołów z kontroli lub kopii decyzji o podleganiu lub niepodleganiu ubezpieczeniu oraz zapisów na koncie płatnika składek.

Dokumenty przedłożone do wniosku o kapitał początkowy podlegają ocenie organu rentowego z uwzględnieniem całokształtu zgromadzonej w danej sprawie dokumentacji. W przypadku odmowy uwzględnienia danych zawartych w przedłożonych dokumentach, organ rentowy wskazuje z jakich powodów dany okres lub wynagrodzenie nie zostało uwzględnione. Każda decyzja zawiera także informację o możliwości wniesienia odwołania do sądu, jeżeli wnioskodawca nie zgadza się z decyzją organu rentowego. Sąd, w ramach prowadzonego postępowania odwoławczego może dopuścić wszelkie dowody dla wykazania okoliczności mających wpływ na wysokość kapitału początkowego. Prawomocne wyroki sądów są wiążące dla obu stron postępowania.

Wymaga podkreślenia, że w celu ułatwienia osobom ubezpieczonym uzyskania informacji o miejscu przechowywania dokumentacji pracowniczej udostępniamy na swojej stronie internetowej bazę (na bieżąco aktualizowaną) zlikwidowanych lub przekształconych zakładów: <http://www.zus.pl/swiadczenia/emerytury/baza-zlikwidowanych-lub-przekształconych-zakladow-pracy>.

Baza została opracowana na podstawie informacji pozyskanych z urzędów wojewódzkich, ministerstw, urzędów centralnych oraz archiwów państwowych. Podmioty uprawnione do prowadzenia działalności w zakresie przechowywania dokumentacji zobowiązane są do przekazywania do Centrali Zakładu ZUS oraz Naczelnemu Dyrektorowi Archiwów Państwowych wykazu pracodawców, których dokumentację przejęły w danym miesiącu kalendarzowym, wraz z informacją o okresie, z jakiego ta dokumentacja pochodzi.

Z wyrazami szacunku

z up.
MINISTER
Marek Zieleniecki
PODSEKRETARZ STANU

